

Monumentnummer*: 513377

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **23 november 1999**
Kadaster deel/nr **82748/146**

*Woonplaats** **Haarlem** *Gemeente** **Haarlem** *Provincie** **Noord-Holland**

Locatiennaam **Haarlem** *Locatieomschrijving* **Centrum (10)**

*Kadastrale gemeente** **Haarlem** *Sectie** **C** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **6270**

Omschrijving**

Inleiding

In de periode 1930-1934 naar ontwerp van de architect J. Kuijt gebouwd WARENHUIS. Het voor Vroom en Dreesmann gebouwde warenhuis is gelegen op de hoek Grote Houtstraat/Verwulft/Gierstraat en werd opgetrokken in een mengvorm van Amsterdamse School (de gevelbehandeling en -indeling), Art Déco (de decoratieve elementen) en Nieuwe Zakelijkheid (met name de glazen toren).

Het pand werd ontworpen naar aanleiding van een prijsvraag die Vroom en Dreesmann in 1927 uitschreef. Voor deze prijsvraag werden vier architecten benaderd, onder wie Kuijt. Kuijt kreeg de uiteindelijke opdracht en kwam omstreeks augustus 1929 met een eerste ontwerp. Dit ontwerp werd in oktober 1929, na overleg met de schoonheidscommissie van Haarlem die de bouwplannen beoordeelde, drastisch gewijzigd. Het tweede ontwerp werd, met enkele aanpassingen, uiteindelijk uitgevoerd.

De schoonheidscommissie vond het pand, zoals in het eerste ontwerp geschetst, te hoog. Men voorzag dat er dan te weinig licht en zon in de straten zou komen. De schoonheidscommissie ordonneerde om deze reden dat de hoogste verdiepingen van het pand moesten inspringen. In het tweede ontwerp van Kuijt werd deze wijziging aangebracht. Tevens bepaalde de schoonheidscommissie dat er een geleidelijke overgang moest plaatsvinden tussen het warenhuis en de belendende bebouwing. Als gevolg hiervan werd de zuidelijke aanbouw aan de zijde van de Gierstraat niet hoger dan vier bouwlagen en sloot deze zo meer aan op de naast gelegen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bebouwing.

Daar één van de eigenaren van de panden die op de plek van het toekomstige warenhuis stonden zijn pand niet wilde verkopen, werd in het uiteindelijke ontwerp het warenhuis om dit 18de-eeuwse pand van drogisterij Van der Pigge heen gebouwd. Dit aan de Gierstraat-zijde gelegen pand heeft zodoende mede bijgedragen aan de huidige vorm van het warenhuis.

Het warenhuis kende oorspronkelijk op de begane grond zogenaamde etalagegangen. Tussen deze etalagegangen met vrijstaande vitrinekasten bewoog zich het winkelende publiek. De etalagegangen verdwenen omstreeks 1950 om plaats te maken voor een groter verkoopoppervlak. De eveneens uit de bouwtijd daterende centrale lichthof met koepel, die er voor zorgde dat daglicht tot alle verdiepingen kon doordringen, werd in het midden van de jaren '60 tijdens een ingrijpende verbouwing weggehaald. Bij deze verbouwing werd eveneens een extra verdieping op het pand geplaatst. De afgelopen jaren is het pand opgeknapt en gerestaureerd. Zo zijn onder meer de glas-in-lood vensters in het trappenhuis, de vlaggenmasten en de glastoren hersteld c.q. teruggeplaatst. Zeer recent zijn de bovenste twee verdiepingen, alwaar zich het restaurant bevindt, verbouwd en opnieuw ingedeeld.

Omschrijving

Het aan drie zijden vrij gelegen warenhuis op de hoek Grote Houtstraat/Verwulft/Gierstraat telt in totaal tien bouwlagen. Deze tien bouwlagen betreffen acht verdiepingen boven de grond en twee kelderverdiepingen. Van de acht verdiepingen boven het maaiveld zijn er zeven oorspronkelijk en is er één in het midden van de jaren '60 bijgeplaatst. Het pand is gebouwd op een samengesteld grondplan en bestaat uit een betonskelet bekleed met gele baksteen. In de gevels wordt de baksteen afgewisseld door detailleringen van zandsteen en mergel. Het geheel wordt gedekt door een plat dak, met uitzondering van de zuidelijke aanbouw aan de Gierstraat-zijde. Deze vier bouwlagen hoge aanbouw, waar zich het magazijn en de kantoren bevinden, wordt gedekt door een zadeldak met zwarte pannen. Het pand heeft een sterke horizontale geleiding die wordt veroorzaakt door de omlappend aangebrachte horizontale banden van zandsteen en de horizontaal gerichte vensterreeksen. De vensters zijn gevuld met glas-in-lood en de onderste helften van de ramen zijn merendeels dichtgezet met bordeauxrode platen. Tussen de vensters bevinden zich natuurstenen blokken. De etalagezone bestaat uit een onder een luifel gelegen doorlopende reeks van winkelruiten. De deuren van de met graniet beklede entrees aan de Verwulft-zijde, Grote Houtstraat-zijde en Gierstraat-zijde, zijn vernieuwd.

Het boven de grond in totaal acht verdiepingen hoge pand, wijkt aan de Gierstraat-zijde vanaf de zesde bouwlaag terug. Aan de Verwulft-zijde springt de gevel vanaf de zevende bouwlaag in. Aan de Grote Houtstraat-zijde is het pand gedeeltelijk slechts vier bouwlagen hoog en wordt het afgesloten door de inspringende nieuwe verdieping die er in het midden van de jaren '60 opgezet is. Overall waar de gevels inspringen wordt het gevelvlak afgesloten door een brede horizontale natuurstenen band. De gevelvlakken zijn plastisch behandeld en zijn op de hoeken veelal gebogen. In de westelijke gevel van het pand, aan de kant van de Gierstraat, bevindt zich het trappenhuis. Dit brede trappenhuis is van buiten duidelijk herkenbaar door de grote, verticale glas-in-lood vensters met de omgebogen gevelvlakken aan weerszijden.

In de hoek van het Verwulft en de Gierstraat bevindt zich, schuin achter het 18de-eeuwse pand van Van der Pigge dat bij de bouw van het warenhuis als enige is blijven staan, de hoogopgaande hoektoren. Deze hoektoren domineert, als verticaal element, vanaf deze zijde het warenhuis. De hoektoren bestaat uit een vierkant bakstenen torenlichaam met daar bovenop, als bekroning, een cirkelvormige glazen verlichtingstoren.

Op de gevels bevinden zich enkele oorspronkelijke vlaggenmasthouders uit natuursteen en metaal.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het uit 1930-34 daterende pand van Vroom & Dreesmann is van algemeen belang door zijn architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden, als zijnde een nog deels gaaf bewaard warenhuis uit het Interbellum in een stijl die een mengeling is van Amsterdamse School, Art Déco en Nieuwe Zakelijkheid. Daarnaast is het pand van algemeen belang door zijn grootschaligheid; een dergelijk groot en hoog gebouw was in de bouwtijd uniek voor Haarlem. Ook is het pand van algemeen belang door zijn beeldbepalende ligging in het centrum van Haarlem, op de hoek Verwulft/Grote Houtstraat/Gierstraat.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Winkel (G)

Functie

Winkel (G2)